

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XVI

3/2018

september

Štvrťročník

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia,

čas prázdnin a dovoleniek je už nenávratne za nami a nám nezostáva nič iné, ako sa s chuťou a novonačerpanými silami pustiť do práce a každodenných povinností.

Nezaháľali sme

Počas horúcich letných dní sme v obci neoddychovali. Na cintoríne, na hasičskej zbrojnici a za školou sa usilovne pracovalo. Všetky naplánované práce k rozšíreniu cintorína sa nám podarilo realizovať a modernizovali sme aj jeho starú časť. Na nevyužívanom pozemku zo severnej strany školy vyrástlo nové detské dopravné ihrisko. Verím, že bude slúžiť k vzdelávaniu žiakov, ako aj oddychu rodičov. V rámci stavby je v týchto priestoroch zakopaná 8000-litrová nádrž, ktorá zachytáva dažďovú vodu zo strechy školy a ktorá môže byť v suchom období využívaná na polievanie, ako aj pre potreby hasičov. Do priestorov ihriska sme rozšírili verejné osvetlenie a v krátkej dobe tam bude inštalovaný aj kamerový systém. Určite ste si všimli vynovenú budovu hasičskej zbrojnice. Nemenil sa iba exteriér budovy, ale zateplilo sa a podbilo tatranským obkladom celé podkrovie a na budove sú už všetky okná plastové. Ukončili sme práce na prekrytí obecnej dreveničky pri dolnom ihrisku, do ktorej by sme postupne chceli sústrediť všetky veci z histórie našej obce, aby sa nezabudlo, ako sa v Papradne kedysi žilo. Milým spestrením a skrášlením našej obce je aj kvetinová výzdoba v obci a verím, že budúci rok jej bude ešte viac.

Hudobné leto v premiére

Nielen prácou žila obec počas letných dní, ale aj zábavou a relaxom. Mnohí z vás si užili vystúpenie hudobných skupín počas hudobného leta, ale aj premietanie letného kina. Peknou akciou bola súťaž vo varení gulášu v Dalase, kde sme mali ako obec zástupenie a vytvorili sme tím, ktorý sa v silnej konkurencii gulášmajstrov nenechal zahanbiť. Výťažok bol venovaný našej škole, za čo organizátorom úprimne ďakujem a dúfam, že sme začali s novou tradíciou. Tiež chcem poďakovať dobrovoľným hasičom a všetkým, ktorí sa podieľali na organizovaní

Leto je už len spomienkou

Leto prešlo a nás čakajú opäť všedné dni. Ostávajú nám spomienky na zaujímavé miesta, ktoré sme navštívili, na stretnutia, ktoré nás obohatili. Ale určite nám ostali aj plány, ktoré sme nestihli zrealizovať a nie iba tie pracovné. Aj všedné podovolenkové dni si môžeme ozvláštniť o spoznávanie ďalších zaujímavých miest, spoločnou večerou v reštaurácii, návštevou rodiny, ktorú sme dlho nevideli – skrátka niečím, na čo sa vopred tešíme a na čo nám ostanú milé spomienky. Preto nečakajme a spestríme si jesenné dni, aby boli bohaté nielen úrodou.

Papradňanského boľceňa. Táto súťaž dokáže prilákať do Papradna návštevníkov z celého Slovenska, ba aj z Čiech. Do konca roka by sme ešte chceli stihnúť rekonštrukciu WC v budove zdravotného strediska, na ktorú sa nám podarilo získať dotáciu z Ministerstva financií.

Komunálne voľby pred nami

Blížia sa komunálne voľby. Chcel by som poďakovať tej časti obecného zastupiteľstva, ktorá pre obec urobila obrovský kus roboty. Zároveň chcem vyzvať všetkých voličov, aby sme k voľbám pristupovali zodpovedne. Sami vidíte, kam sa naša obec vďaka dobrému zloženiu obecného zastupiteľstva posúva. Na kandidátke na poslan-

cov s podporou strany SMER – sociálna demokracia sú ľudia, ktorých si vážim a ktorí pre obec urobili a stále robia kus roboty. Sú to ľudia, ktorí funkciu poslanca neberú ako prostriedok presadzovania svojich osobných potrieb a potrieb svojich známych, ale ako poslanie.

Výstava vašej úrody

Na záver vás chcem všetkých pozvať na výstavku úrody, a to nielen ako divákov, ale aj ako pestovateľov, aby ste sa pochválili, čo sa vám podarilo vo vašich záhradkách dopestovať. Víťazi budú ocenení na Ondrejovských hodoch, na ktoré vás tiež srdečne pozývam.

Ing. Roman Španihel

Matričné okienko

* Víťame vás

Klára Melicheriková
Katarína Jelínková
Jerguš Ciesarik
Júlia Belušiková
Patrik Nociar
Mário Zelenák
Timea Balušiková

Zomreli

Elena Možutíková (1958) 24. 6.
Margita Čujdiková (1939) 15. 6.
Marian Štefánik (1944) 4. 7.
Alexander Hrebičik (1930) 18. 7.
Alžbeta Hrošková (1933) 19. 7.
Alžbeta Sučíková (1931) 25. 7.
Jozef Hlinčík (1960) 3. 9.

Svadby

8. 9.

Róbert Plšek
a Ivana Kľudajová

15. 9.

Filip Hudek
a Michaela Šamajová

18. 8.

Ivan Hamárik
a Martina Kališíková

Zlaté svadby

18. 7.

Ján Balušik
Eva Politzerová

26. 9.

Jozef Belušik
Matilda Dzurjaniková

Diamantová svadba

16. 8.

Štefan Haroník
Anna Palková

Ján Balušik a Eva rod. Politzerová oslávili vzácné jubileum zlatú svadbu.

Dňa 8. septembra 2018 zložila
v Kláštore Ducha Svätého v Chicagu (USA)

S. Viera Klabníková SSps

večné sľuby v Misijnej Kongregácii služobnícu Ducha Svätého.

Sprevádzajme ju svojimi modlitbami.

Čo sa našlo v žltých kontajneroch?

V žltých nádobách na plasty v našej obci okrem odpadu, ktorý tam skutočne patrí, nachádzame dámske hygienické potreby, plienky či dokonca pokazené mäso a kosti. Pýtali sme sa preto najmenších občanov obce: „Do ktorého koša na odpad patria plienky pre bábätká?“ Dvojročné až štvorročné detičky vo väčšine prípadov odpovedali správne. Ako to, že 4-ročné dieťa to vie a dospelí nie?! Plienky či dámske hygienické potreby patria do nádob na komunálny odpad – popolnic!

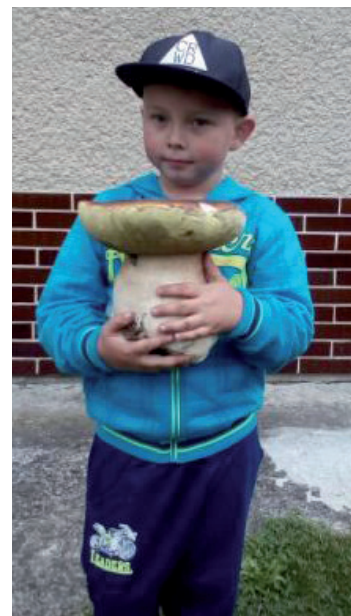
Najlepšie vytriedený odpad v jednotlivých nádobách na triedený zber býva pri bytovkách č. 8 a 9 vedľa zdravotného strediska, za čo im patrí veľká pochvala. Naopak, najhoršie sú na tom nádoby pri bytovkách vedľa kultúrneho domu, kde sa do nádob dáva miešaný odpad!

Súťaž v zbere tetrapakov

Obec Papradno v spolupráci so Základnou školou s materskou školou, Papradno 312 vyhlasuje pre žiakov súťaž v zbere tetrapakov (krabice od mlieka, smotany, džúsov). Trieda, ktorá nazbiera najviac vypláchnutých a stlačených tetrapakov, získa možnosť ísť na školský výlet, ktorý im zaplatí obec. Najlepší jednotlivci budú tiež ocenení. Súťaž bude trvať do 26. novembra 2018 a víťazi budú vyhlásení a ocenení na Ondrejovských hodoch. Viac informácií sa žiaci a ich rodičia dozvedia v škole a na internetovej stránke obce.

Odpad patrí do kontajnerov

Obec Papradno oznamuje občanom, že veľkokapacitné kontajnery na jesenné čistenie obce budú vyložené **od 15. októbra do 22. októbra** na obvyklých miestach. Upozorňujeme občanov, že vytriediteľný odpad (plasty, sklo, tetrapaky, kovy, papier, elektroodpad) patrí na zberný dvor a nie do týchto kontajnerov!

Aj takéto úlovky našli hubári v našich horách.

V nedeľu 23. septembra bola v Žilíne požehnaná nová kaplnka so soškou Nepoškvrneného Srdca Panny Márie. Kaplnku postavil s pomocou rodiny Jozef Šišťák z Brvnišťa. Požehnaná sa zúčastnilo okolo 80 veriacich z Papradna a Brvnišťa.

V našej obci

BOLO

Júl, august

Počas prázdninových mesiacov boli za priaznivoého počasia v amfiteátri pri obecnom úrade premietané filmy, tzv. „letné kino“.

22. júla

sa konalo v priestoroch amfiteátra **Papradňanské hudobné leto 2018**.

28. júla

sa uskutočnilo 4. stretnutie Křížľanov. Viac na str. 7.

11. augusta

zorganizovali zamestnanci Dalasu výbornú súťažnú akciu „Varenie kotlíkových špecialít“. Varenia guláša sa zúčastnilo 7 tímov. Zvíťazili všetci súťažiaci. Výťažok z predaja guláša a tomboly bol odovzdaný zástupkyňi pre MŠ na zakúpenie hračiek do MŠ.

1. septembra

zorganizovali dobrovoľní hasiči Papradna obľúbenú traktorovú šou **Papradňanský boľceň**. Viac na str. 13.

21. septembra

bolo slávnostne otvorené v priestoroch areálu ZŠ **detské dopravné ihrisko**.

BUDE

29. septembra

organizuje ZO Červeného kríža Papradno vo veľkej sále KD **tanecnú zábavu**. Do tanca bude hrať hudobná skupina RABAKA.

20. – 21. októbra

požýva agropodnikateľka Hanka Beníková s kolektívom všetkých gurmánov a milovníkov dobrej kuchyne do Koliby Papradno na poľovnícke hody s poľovníckymi špecialitami. K príjemnému pobytu bude hrať ľudová hudba.

28. októbra

bude nedeľné popoludnie patriť skôr narodeným občanom. K ich sviatku – **Oktober – mesiac úcty k starším** ich pozdravia žiaci MŠ, ZŠ, Podžiaranček a FSK Podžiaran určite hodnotným kultúrnym programom. Zčiatok vystúpenia bude o 15:00 h v kinosále KD. Sprievodným podujatím bude **výstava ovocia a zeleniny** v estrádnej sále.

1. decembra

vás pozýva starosta obce, poslanci OZ a Farský úrad Papradno na **Ondrejovské hody**. Dopoludnia bude pri OcÚ dedinská zabíjačka spojená s predajom zabíjačkových špecialít a stánkový predaj. V popoludňajších hodinách po slávnostnej sv. omši v rímskokatolíckom Kostole sv. Ondreja bude v kinosále KD kultúrny program spojený s losovaním tomboly a večer od 20:00 hod. v estrádnej sále KD zábava.

6. decembra

navštívi Papradno Mikuláš, ktorý poteší hlavne deti a rozsvieti vianočný stromček pred KD a obecným úradom.

8. decembra

nezabudnite na Mikulášsku zabíjačku na Kolibe Papradno. Asistovať bude Mikuláš so svojimi pomocníkmi.

15. decembra

vás pozýva SZUŠ Stella – pobočka Papradno o 15:00 hodine do kinosály KD na **Vianočný koncert**.

26. decembra

vás Farský úrad Papradno a FSK Podžiaran pozývajú do Kostola sv. Ondreja na **vianočný koncert „Od Betléma ňedaľeko“**.

26. decembra

v popoludňajších hodinách organizuje Klub turistov a lyžiarov Papradna prechádzku na **Kopanicu**.

31. decembra

požívajú brvníštski turisti svojich priaznivcov na tradičný **výstup na Bukovinu**. Od 23:00 hod. pozýva vedenie obce občanov na **spoločné ukončenie roka 2018** k amfiteátru pri OcÚ. Bude pripravené občerstvenie, hudbu zabezpečí DJ BO a nový rok uvítame ohňostrojom.

Ďakujeme zamestnancom Dalasu, všetkým, čo v sobotu 11. augusta varili v Dalase kotlíkové špeciality, starostovi, poslancom i tým, ktorí si zakúpili tombolu, za podporu materskej školy. Ich obetavou prácou sme pre naše detičky získali 762 €. Za peniaze zakúpime deťom hračky a doplnky na nové dopravné ihrisko. **Kolektív materskej školy**

Varenie kotlíkových špecialít v pohostinstve Dalas.

Stretnutie Křížľanov.

Výstava ovocia a zeleniny aj tento rok

Obecný úrad Papradno oznamuje občanom, že aj v tomto roku sa budú môcť pochváliť úrodou, ktorú dopestovali vo svojich záhradách. Dňa 28. októbra sa uskutoční výstava prinesených výpestkov spojená so slávnosťou k Mesiacu úcty k starším. Plody zo svojich záhrad a sadov si už teraz môžu občania odkladať a v týždni pred podujatím ich nosiť do kultúrneho domu. Nezaбудnite k nim pripísať svoje meno a priezvisko.

Premiéra Papradňanského hudobného leta

Obec Papradno a kultúrna komisia zorganizovali **22. júla 2018** koncert v rámci Papradňanského hudobného leta, na ktorom vystúpila skupina Drišľak, Kysucká vrchárska heligónka a Amadeo. Rozvoniavajúca pečená klobása, zemiakové kabáče, čapované pivo a dobre naladení hudobníci, to všetko bolo zárukou vynikajúcej nálady, ktorú nepokazilo ani pár kvapiek dažďa. Hudobné leto sa po úspešnej premiére bude v rozšírenej podobe konať aj ďalší rok.

Vol'by do orgánov samosprávy obcí 2018

Vol'by starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva sa budú konať **10. novembra 2018 v čase od 7:00 hod. do 22:00 hod.**

Zoznam zaregistrovaných kandidátov pre voľbu starostu obce Papradno

1. **Rastislav Jandúch**, 39-ročný, montážnik, nezávislý kandidát
2. **Ing. Roman Španihel**, 46-ročný, starosta obce, SMER – sociálna demokracia

Zoznam zaregistrovaných kandidátov pre voľby do Obecného zastupiteľstva v Papradne:

1. **Boris Balušík**, 26-ročný, živnostník, SMER – sociálna demokracia
2. **Anna Beniková**, 62-ročná, SHR, SMER – sociálna demokracia
3. **Milada Fortuníková**, Mgr., 45-ročná, zdravotná sestra, SMER – sociálna demokracia
4. **Marek Jánošík**, 38-ročný, konateľ, Sloboda a solidarita, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLANO), Progresívne Slovensko, Zmena zdola, Demokratická únia Slovenska, NOVA
5. **Oľga Klabníková**, 58-ročná, zdravotná sestra, SMER – sociálna demokracia
6. **Marcel Pavúk**, 41-ročný, CNC-operátor, nezávislý kandidát
7. **Erika Piačková**, Bc., 49-ročná, ekonómka, SMER – sociálna demokracia
8. **Daniela Smädišová**, 53-ročná, živnostníčka, SMER – sociálna demokracia
9. **Roman Váchalík**, 42-ročný, vodič, SMER – sociálna demokracia
10. **Branislav Zboran**, 35-ročný, živnostník, SMER – sociálna demokracia
11. **Viera Zboranová**, Ing., 47-ročná, manažérka – ekonómka, nezávislá kandidátka
12. **Miroslav Zdurjenčík**, 41-ročný, živnostník, SMER – sociálna demokracia

Vo volebnom obvode sa volí 9 poslancov.

Voliči sú povinní preukázať sa vo volebnej miestnosti občianskym preukazom.

Vážení občania a čitatelia Polazníka, starostlivo a zodpovedne vyberajte spomedzi uvedených kandidátov na post starostu a poslancov. 10. novembra prídte v čo najväčšom počte k urnám a odovzdajte svoj hlas podľa vášho najlepšieho vedomia a svedomia tým, o ktorých ste presvedčení, že pre našu obec i nás všetkých chcú len to najlepšie. Držme si palce, nech zvolíme naozaj tých najlepších.

Fotokniha o Papradne vo veľkom finále

V Bratislave sa uskutočnilo finále 8. ročníka súťaže CEWE FOTOKNIHA ROKA 2018 (23. 3.) o najkrajšiu fotoknihu za rok 2017. Do veľkého finále z množstva súťažiacich z celého Slovenska postúpilo 19 finalistov, z ktorých bolo 9 výhercov v rôznych kategóriách. V kategórii „výherca online hlasovania“ sa stala víťaznou fotoknihou práve tá o Papradne, ktorú vytvorila Denisa Macošincová. Spomínaná výherná fotokniha je dostupná k nahliadnutiu na webovom odkaze:

<https://www.cewe-community.com/sk/galeria/book/45365>

V prípade záujmu o knihu v tlačenej podobe kontaktujte autorku fotoknihy Denisu Macošincovú. V mene celej redakcie jej srdečne blahoželáme k úspechu.

(pm)

Leto očami hasičov

Väčšina ľudí využila tento čas na oddych od práce a zregenerovanie svojho organizmu, no o našich dobrovoľných hasičoch sa to povedať nedá. Na hasičskej zbrojnici zavládol v tomto čase čulý pracovný ruch pri veľkej rekonštrukcii. Každý z nás priložil ruku k dielu a výsledok bolo vidieť každým dňom viac a viac. A s prácami nekončíme. V pláne toho máme stále veľa, a keď vidíme, že naša práca má zmysel, dodáva nám to energiu do ďalších dní. Vymenili sa dvere na garáži hasičskej zbrojnice za elektrické a veru otestovali sme ich poriadne. Dňa 20. 8. 2018 krátko pred polnocou sme boli vyslaní Krajským operačným strediskom k požiaru haluzoviny do Považskej Bystrice v časti Čierne háje, kde sme boli 8 hodín. Nasledujúcu noc sa situácia opakovala. Jednu hodinu po polnoci sme opäť vyrážali do Považskej Bystrice, tentokrát k požiaru kaplnky na Rozkvet. Po príchode na miesto udalosti a pohľade na celú strechu v plameňoch zažíva človek pocity, na ktoré sa nedá pripraviť a ani si na ne zvyknúť. O štvrtej hodine ránej, keď sme sa vrátili na hasičskú zbrojnicu, netušili sme, že okolo obeda nás znovu povolajú k tejto kaplnke vykonávať dozor nad požiaroviskom. A veru oprávne. Osem hodín po likvidácii požiaru sa na veži začalo rozhárať skryté ohnisko, ktoré sme rýchlo uhasili, a vo večerných hodinách nás vystriedali hasiči z Dolného Moštenca, a tak sme sa mohli vrátiť domov a konečne si poriadne oddýchnuť. Situácia sa, našťastie, upokojila a my sme sa mohli začať naplno venovať príprave súťaže Papradňanský bolceň, o ktorej sa dočítate na inej strane Polazníka. V najbližších dňoch nás čaká ešte previerkové cvičenie a potom sa už pomaly začneme pripravovať na zimné vyukurovacie obdobie.

Bohu na slávu, blížnemu na pomoc!

Boris Balušík, predseda DHZ Papradno

Putovný bolceň opäť do Klieštiny

Dobrovoľní hasiči spolu s obcou pripravili už 4. ročník obľúbenej súťaže doma robených traktorov Papradňanský bolceň, ktorý si z roka na rok získava stále viac a viac srdcia malých aj veľkých divákov. Súťaž je už dobre známa aj súťažiacim, aj divákovi traťou s jamami plnými blata, ktorá preverí schopnosti súťažiacich. Je stavaná tak, že umožňuje divákovi sledovať jazdu traktorov takmer počas celej jej dĺžky. Súťažiaci si aj tento raz mohli vybrať z troch kategórií: 4x2, 4x4 a špeciál – odpružené traktory. Svoje zručnosti a schopnosti v

si prišli nielen malí návštevníci, ktorí si mohli vyskúšať jazdu na minitanku či obdivovať historické vozidlá, ale aj tí odvážnejší (deti i dospelí), ktorí za letu z vrtuľníka obdivovali Papradno a jeho okolie. Kto počas sledovania traktorov vyhladol, určite si pochutnal na zemiakových kabáčkoch, cigánskej, guláši, drzkovej či dokonca na číne. Vďaka štedrým sponzorom nechýbala ani bohatá tombola, hlavnou cenou ktorej bol LED televízor. Absolútnym víťazom 4. ročníka Papradňanského bolčena sa stal Marián Harvánek.

Domáci pretekári Marek Levčík a Martin Sepeš.

ZŠ s MŠ Papradno

V ústrety novému školskému roku

Ukončenie školského roka 2017/2018 bolo aj ukončením jednej etapy Základnej školy v Papradne. Škola bola vyradená zo siete škôl a k 1. 1. 2018 vznikol nový právny subjekt Základná škola s materskou školou, Papradno 312. Jednoducho povedané, spojili sme sa s materskou školou, ktorá sa odte-raz nachádza na prízemí našej spoločnej školy a má štyri triedy. Základná škola sa nachádza na 1. a 2. nadzemnom podlaží. Stálo to nemálo úsilia, ale dnes už bez väčších problémov fungujeme spoločne. Materská škola má nové priestory, na ktoré si naši škôlkari aj učiteľky rýchlo zvykli. V minulom školskom roku boli otvorené tri oddelenia.

O 68 detí sa staralo 6 učiteliek a 2 nepedagogické pracovníčky. Základná škola mala v minulom školskom roku 177 žiakov, 16 učiteľov, 2 vychovávateľky ŠKD a 1 asistenta učiteľa na polovičný úväzok. O chod školy sa staralo 11 nepedagogických zamestnancov.

Žiaci sa v popoludňajších hodinách mohli realizovať v 10 záujmových krúžkoch, ďalej navštevovali SZUŠ Kardošovcov – odbor hudobný i tanečný, ZUŠ I. W. Kráľa – výtvarný odbor a Karate klub Papradno.

Chcela by som aj touto cestou pochváliť našich žiakov, ktorí sa úspešne zapájali do vedomostných i športových súťaží, a tak vzorne reprezentovali nielen seba, ale aj školu a našu obec, za čo im patrí moje poďakova-

nie. Vďaka patrí i učiteľom, ktorí ich na súťaže pripravovali. Sú to:

- Celoštátna folklórna súťaž Vidiečanova Habovka – celoštátna kolo – bronzové pásmo, písťalky, Marek Žilínčik pod vedením Michala Mahúta.
- Krajská folklórna súťaž My sme malí muzikanti:
  - strieborné pásmo, spevácka skupina DFSK Podžiaranček. Pripravovali Mgr. Denisa Macošincová a Mgr. Božena Bašová
  - strieborné pásmo, spev Petra Tarožíková, Samuel Klabník. Pripravovali Mgr. Denisa Macošincová a Mgr. Božena Bašová
  - strieborné pásmo, písťalky, Samuel Klabník pod vedením Michala Mahúta.
- Technická olympiáda – okresné kolo, 2. miesto, Petra Repiská. Pripravovala Mgr. Emília Splavcová.
- Geografická olympiáda – okresné kolo, 2. miesto, Adam Váchalík. Pripravoval Mgr. Juraj Šipek.
- Výtvarná súťaž Naše dedičstvo, naša múza – krajské kolo, 3. miesto, Tamara Šepešová. Pripravovala Mgr. Helena Janasová.

Cenu starostu obce Papradno získala Simona Kališíková za vzorné správanie, výborný prospech a vzornú reprezentáciu

školy i obce počas celej školskej dochádzky. Gratulujeme!

Pod vedením triednej učiteľky Mgr. Macošincovej ukončilo 9. ročník 16 žiakov.

Oddychnutím s taškou na chrbte sme 3. septembra vykročili v ústrety novému školskému roku. Nielen v tomto šk. roku, ale aj v ďalších sa budeme snažiť o to, aby sme všetkým deťom – v MŠ i ZŠ – poskytli čo najlepšie podmienky na výchovu a vzdelávanie, aby

od predškolského veku až po ukončenie základného vzdelania mali naši žiaci možnosť získať čo najlepšie vedomosti a zručnosti a boli schopní bez problémov pokračovať vo vzdelávaní na stredných školách.

V šk. r. 2018/2019 materská škola otvorila 4 oddelenia so 72 žiakmi a postupne budú ešte pribúdať. O deti sa stará 8 učiteliek. Ich rady posilnili učiteľka Mgr. Katarína Hodoníková, ktorá sa vrátila z materskej dovolenky, a učiteľka Bc. Petra Krčmáriková. Základnú školu navštevuje 181 žiakov v deviatich triedach. Vyučuje 15 učiteľov, 2 vychovávateľky a pokračovať bude aj asistent učiteľa na polovičný úväzok. O školu sa stará 13 nepedagogických zamestnancov. Po materskej dovolenke sa vracajú učiteľky Mgr. Daniela Červencová – I. stupeň a Mgr. Ivana Cigániková, ktorá bude vyučovať slovenský jazyk a náboženskú výchovu. Ďakujeme učiteľkám

Ocenená Simona Kališíková.

Mgr. Bulíkovej a Mgr. Hubockej, ktoré nám pri zastupovaní MD pomáhali. Počas materskej dovolenky Mgr. Veroniky Šibíkovej bude telesnú výchovu vyučovať Mgr. Marek Krátky.

V novom školskom roku si spoločne poprajme veľa energie a tvorivých síl.

Mgr. Helena Janasová
riaditeľka ZŠ s MŠ

Nové detské dopravné ihrisko už slúži deťom

Nové detské dopravné ihrisko v Papradne je od 21. septembra 2018 otvorené. Viac ako 800 m² nevyužitej a neeste- tickej plochy v areáli školy sa vďaka financiám z obecného rozpočtu zmenilo na nepoznanie a vytvoril sa priestor na športovanie detí a získavanie vedomostí, zručností a skúseností z dopravnej výchovy. V úvode podujatia sa predviedli malí škôlkari s milým vystúpením. Po príhovoroch starostu obce, riaditeľky školy a predsedu kraja bolo nové športovisko požehnané naším pánom farárom a prestrihnutím pásky a prvou otváracou jazdou odovzdané do užívania. Patronát nad ihriskom prevzal súčasný predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslav Baška. Pre deti boli pripravené súťaže, hry, sladké odmeny, skákací hrad a o hudbu sa postaral DJ BO. Ihrisko bude verejnosti prístupné od 16:00 hod.

Svätosť nám cudzia?

Ťažko mi obísť udalosť posledných dní. Pre niektorých oslovujúcu, pre iných vyrušujúcu. Katolícka cirkev má novú blahoslavenú, Slovensko prvú z radov laikov. Na oltár teda povýšený nie kňaz či rehoľnica, ale obyčajné jednoduché dievča. A predsa nie obyčajné. Výnimočné v svojej odhodlanosti brániť si ideály, pre ktoré žila. Anna Kolesárová, mučeníčka čistoty.

Možno však povedať, že Anka reprezentuje všetkých tých, ktorí pre svoju krehkosť prichádzajú o život, i tých, ktorí pre svoju krehkosť prichádzajú o čistotu; tých, ktorí napriek násiliu, ktorému boli vystavení, prijali dieťa do svojho života a vychovávajú ho; tých, ktorí žijú trpký život popri násilníkoch a nepoznajú cestu oslobodenia; i tých, ktorí odolávajú pokušeniam zvodných mužov a žien a tak si chránia čistotu, chránia manželstvo, chránia rodinu.

Ako bolo spomenuté pri slávnostnom blahorečení v Košiciach, „Cirkev na Slovensku môže byť hrdá na túto svoju dcéru, ktorá sa dnes ponúka ako model života veriacim, a zvlášť mladým, aby objavili krásu autentickej lásky, ako aj hodnotu čistoty. Blahorečenie Anny Kolesárovej znovu potvrdzuje hodnotu čistoty ako životného ideálu, ktorý keď sa prežíva ako radostné darovanie sa Pánovi a bratom, spôsobuje neodolateľné a sľubné čaro“ (kard. Becciu).

Účasť toľkých mladých na blahorečení, ako aj zástupy putujúcich k jej hrobu a mnohí mladí i rodiny stretávajúce sa v jej rodisku – to všetko je svedectvom toho, že napriek všeobecnému odporu a častému opačnému postoju k životu, čistota si aj v tejto dobe zachováva svoju prítlačivosť.

Každý človek, ktorý si uvedomuje, že je stvorený na Boží obraz, prirodzene túži po čistote a vnútornej kráse. Lebo Boh je taký: čistý a krásny, dokonalý. A my máme byť ako on.

A mnohí takí chcú byť. A žijú medzi nami. Celkom iste aj v našej dedine, našej farnosti. Áno, aj tu sú mladí (a som presvedčený, že to nie je jeden), ktorí túžia po

tomto ideáli čistej lásky, čistého vzťahu, krásneho manželstva a rodiny podľa Božieho plánu. Nehovorí o tom, lebo by ich mnohí vysmiali; možno aj tí, od ktorých by to nečakali, od ktorých by naopak očakávali podporu.

Koľkým však dnes vyhovuje úplne opačný štýl života; čnosť čistoty sa pre nich stala tabu, nechcú jej rozumieť, nedokážu to. Prasiatku by darmo niekto vysvetľoval, že je lepšie ležať v čistom, jemu je predsa len príjemnejšie v blate. Tak aj človek. Dokáže zavrhnúť všetko hodnotné a krásne a živorit' v bahne nerestí.

To však, že mnohí ľudia nedokážu žiť morálne čisto, neznamená, že sa to nedá. Ani to nikoho neopravňuje, aby pohrdal či pranieroval tých, ktorí tak žiť chcú. Je to niečo podobné, ako keď sa niekomu nepáči nejaký kostol, kaplnka, kríž – to samotné ho neopravňuje, aby ho znevažoval, poškodzoval alebo ničil.

Nuž, vďaka nebu za tento dar, ktorý nám pripomína našu neodhateľnú ľudskú dôstojnosť. Vďaka nebu za Anku, ktorá práve v tejto dobe môže a chce byť vzorom a priateľkou mnohým mladým a veľkým povzbudením pre rodiny a manželstvá, ktoré sú dnes tak často vystavené nevere, egoizmu a tlaku zvonku. Vďaka nebu za tento dar, ktorý môže byť spásnosným vyrušením pre dospelých; pre rodičov, ktorí nechávajú svoje deti napospas víru tohto sveta a jeho nemravnosti, ktorí sa prizierajú a súhlasia s ich nemorálnym spôsobom života... Môže byť spásnosným vyrušením aj pre tých, ktorí nevedia odolať nutkaniu používať vulgárne výrazy skoro v každej vete – jedno či na verejnosti, či pred deťmi, či pri akejkoľvek zábave či kultúrnom programe, či pri reprezentácii svojho povolania, mesta alebo dediny v médiách...

„Nech táto odvážna dievčina pomáha mladým kresťanom zostať pevnými vo vernosti Evanjeliu, aj keď si to vyžaduje ísť proti prúdu a osobne za to platiť“ (Pp. František).

Šťastný, kto môže pochopiť...

Jozef Hlinka, farár

Na výlete v Papradne sa mojím spolužiakom páčilo

Nie je žiadnym tajomstvom, že Slovensko má mnoho krásnych miest. Jedným z nich je nepochybne aj naša dedina a jej okolie. Že je tomu naozaj tak, o tom sa presvedčili a neskôr to aj potvrdili moji spolužiaci s našou triednou učiteľkou Danielou Bauerovou z Mokrohájskej v Bratislave, ktorých som pozval na koncoročný výlet k nám do Papradna, aby som sa pochválil krásami dediny, v ktorej žijem. O Papradne trochu vedeli z televíznej súťaže Zem spieva, a pretože boli zvedaví, ako sa žije v dedine pod Javorníkmi, súhlasili. A tak som sa 14. júna s nimi zval na autobusovej zastávke spolu s mojou mamou a babkou. Naše prvé kroky viedli do kostola, kde sa nám venoval náš pán farár Jozef Hlinka a kde sme sa dozvedeli mnoho faktov a zaujímavostí o našom kostole od jeho postavenia až po súčasnosť. Na záver návštevy nás pán farár potešil darčekom – knižkou s modlitbami pre mladých. Veľmi pekne nás prijal na OÚ aj pán starosta Roman Španihel – a znova darček – brožúrka o Papradne a sladkosť pre každého. Po výdatnom obede v M- Bare (ďakujeme!) sme zamierili ku škole. Tu nás už čakala pani riaditeľka Helena Janasová (tiež s darčekom – pero, fotka Podžiaranu a sladkosť). Ochotne nás previedla priestranou školou a Izbou tradícií, ktorá sa mojím spolužiakom veľmi páčila. Potom už naša cesta viedla do prírody. Moji hostia boli nadšení prostredím v Križovci, opekačkou i lesnými jahodami. Uživali si chvíle v tichej dolinke pri potôčiku a porovnávali ju s ruchom Bratislavy. Zaspievali sme si, porozprávali vtipy i zaspomínali na príhody zo školy. Pani učiteľka skonštatovala, že by tu vedela stráviť aj celý týždeň. Nakoniec sme sa pokochali krásnym výhľadom na Papradno z Koliby i pri presune terénymi autami cez Vrchovej až ku zmrzline – všetci sme si dali makovú.

Ešte pred odchodom do Bratislavy sa moji kamaráti stihli s nami (domácimi) podeliť o svoje dojmy: „Cítili sme sa tu super! Máte krásnu dedinu, okolie i dialekt. A hoci tu nemáte hrad, zámok, jaskyňu či inú atrakciu, máte tu ľudí príjemných, milých, ústretových, pohostinných. A to je niekedy viac ako hocijaká atrakcia.“ Po slovách plných chvály som sa cítil neskutočne pyšný a hrdý na to, kde žijem a s kým tu žijem. A tak trochu aj na seba, lebo pozvať ich k nám, to bol môj nápad.

Na záver sa chcem srdečne poďakovať nielen za seba, ale aj za mojich spolužiakov a pani učiteľku nášmu pánovi farárovi, pánovi starostovi, pani riaditeľke ZŠ s MŠ i mojím rodičom, babke Gitke a strýkovi Mirovi (Magárovi) za vydarený výlet a potulky po Papradne a jeho okolí.

Matej Moravík

4. stretnutie Krížľanov

Krížľ – jedna z množstva osád obce Papradno. Historicky čo do počtu chalúp a obyvateľov, ktorí tam trvale žili, je najväčšia. Keď sa na ňu pozrieš zdola, hore sa ti ísť nechce, ale keď si už tam, zísť dolu sa ti tiež nechce. Je málo miest v katastrí Papradna, ktoré poskytujú taký krásny výhľad. Malá hruda neúrodnej zeme, ktorá dokázala užiť viac ako tri storočia niekoľko generácií zaujímavých, pracovitých a múdrych ľudí.

Napriek nehostinným podmienkam ľudia tu obrábali vyše dvesto roľ a roličiek, na ktorých pestovali zemiaky, jačmeň, ovos, niekedy aj žito. V dávnejšej minulosti sa pestoval i ľan a pohánka. Vytvorili aj kvalitné pasienky, kde sa pásavalo do 70 kusov dobytky. Chovali sa najmä kravy, v minulosti ovce a neskôr kozy. Lesy využívali pre vlastnú potrebu na stavbu domov a hospodárskych stavieb, na palivo a prebytočné drevo predávali Židom. Za získané peniaze si kupovali veci a tovar, ktoré si nedokázali sami vyrobiť alebo dopestovať.

Koncom 20. storočia žilo trvale na Krížli viac ako 120 ľudí. Z generácie tu trvale žijúcich občanov ako posledná zomrela pani Paulína Grupáčová. Nasledujúca generácia už trvale na Krížli nežila a nežije, avšak udržiavaním pôvodných chalúp, ich prestavbou a stavaním nových naďalej dáva Krížli život a rozvíja jej tradície. Z tejto generácie žije v súčasnej dobe 32 Krížľanov, pričom najstarším je pán Alexander Rončík, ktorý má 91 rokov, a najmladším 62-ročný pán František Michvocík.

Až sem možno je v niečom výnimočná alebo aj nie. Jej výnimočnosť je však v tom, že od roku 2003 sa konalo 28. júla

Zdroj: TSK

2018 už 4. stretnutie Krížľanov. Tých Krížľanov, ktorí tam síce trvale nežijú, ale s láskou sa tam v spomienkach a aj osobne často vracajú, a ich potomkov. Tých Krížľanov, ktorí si tam našli priestor na svoj oddych a relax, aj keď pôvod majú inde, a nakoniec aj všetkých priateľov a známych všetkých Krížľanov. Keď v roku 2003 otcovia myšlienky pripomenutia si tradícií našich predkov na Krížli Milan Grupáč, Anton Macháč a František Michvocík organizovali prvé stretnutie Krížľanov, ani netušili, akú tradíciu zakladajú. Mohli sa o tom presvedčiť účastníci 2. stretnutia už v roku 2008 i 3. stretnutia v roku 2013. Stretnutie Krížľanov v roku 2018 bolo osobitné aj v tom, že bolo prvé, ktoré neorganizovali spomínaní protagonisti stretnutí, ale generácia ich potomkov a „nových Krížľanov“. Všetci sme boli vo veľkom očakávaní, ako stretnutie v roku 2018 dopadne. A bude vôbec? Keď noví organizátori stretnutia Jana Balážová, František Michvocík ml., Viera Zboranová, Renata Jánošová, Martin Bašo, Jana Vachalíková začali riešiť program stretnutia, bolo jasné, že toto sa uskutoční a že bude aj zaujímavý program. Týždeň pred stretnutím bola brigáda na prípravu „prírodného amfiteátra“ v časti Brehy. V deň „D“ bolo už všetko pripravené – nové pódium a lavice, zástava Krížle, účinkujúci, zabezpečené bolo podávanie občerstvenia, poľovníci varili guláš z diviny. Začiatok bol plánovaný na 15:00 hodinu. Príroda to však chcela inak. Krátko poobede sa spustila výdatná búrka a zdalo sa, ako by ani nemienila ustať. Niektorí tvrdili, že to sa slzami príroda ľúči s už nežijúcimi protagonistami stretnutí. Ale tak ako prišla, aj odišla. O pol štvrtej vyšlo slnko a takmer bez oblakov bolo po celú noc aj nasledujúci deň, čo bolo komentované ako víťanie nových organizátorov. Očaká-

vané stretnutie sa mohlo začať. O úvod sa postarali Jana Balážová s Františkom Michvocíkom ml., ktorí uviedli program stretnutia. Účastníkom naskakovali zimomriavky po tele a do očí sa im tísli slzy pri súzvuku hlasov „krížľanských blondínok“ (spievalo ich šesť a dohromady mali viac ako 420 rokov), ktoré tradične odspievali krížľanskú hymnu („Krížľ, milá Krížľ ...“). Počas spevu bola na „stožiar“ z mladého jaseňa vztyčená zástava Krížle. Potom sa už začal program plný spevu a scénok zo života ľudí z celej Papradnianskej doliny. Predstavili sa členovia FSK Podžiaran, ženské heligónkarke trio pod vedením pani Ivety Kališíkovej. Vystúpenia boli doplnené hovoreným slovom protagonistov stretnutia o pohnútkach ich organizovania – Františka Michvocíka ml. o Krížli a jej tradíciách, Jany Balážovej o udalostiach od 3. stretnutia, v rámci ktorého sa prítomní minútu ticha rozlúčili s Krížľanmi, ktorí v tomto období zomreli, Heleny Kompaníkovej o nárečí, ktorým sa na Krížli hovorilo, a Heleny Počiatkovej o tradíciách Krížle. Nasledovala tradičná zdravica našich priateľov (či priateľiek) z obce Horná Mariková. Po nej bola tmočená zdravica našich priateľov (teraz už z veľkej časti Slovenska), ktorí si niekedy v šesťdesiatych rokoch minulého storočia ako študenti kúpili starú chalupu u Macháčova na Grúniku a kam už teraz chodia celé rozvetvené rodiny. Za obec Papradno 4. stretnutie Krížľanov pozdravila zástupkyňa starostu Viera Zboranová. Celým podujatím pekným slovom a príjemným hlasom sprevádzala moderátorka pani Iveta Meluchová. S veľkým ohlasom medzi Krížľanmi sa stretlo udeľovanie Pasu Krížľana každému Krížľanovi a aj pasovanie za nových Krížľanov. Každý Krížľan vrátane novo pasovaných spolu s pasom dostal aj magnetku so symbolom 4. stretnutia. Oficiálny program skončil okolo 18:00 hod. a potom sa začala voľná zábava. Spev

a hudba sa niesli po okolitých horách do skorých nedeľných ranných hodín. Účastníci medzi sebou spomínali na život na Krížli a diskutovali o ňom.

A bolo o čom, veď ich tam bolo viac ako 150. Ešte podvečer prišiel na pozvanie pani Viery Zboranovej medzi účastníkov stretnutia predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja a poslanec Národnej rady Slovenskej republiky pán Jaroslav Baška. Pán župan pozná naše hory zo svojich cyklopotuliek, no tentokrát nimi iba neprechádzal, ale zotrval medzi účastníkmi, ktorí ho veľmi milo prijali medzi seba. Zo stretnutia si odnášal na pamiatku krásnu drevorezbu od Janka Kukurdíka z Papradna, ktorú mu oficiálne Krížľania venovali.

O 22:00 hod. bol odpálený ohňostroj, prostredníctvom ktorého bola ešte viac upevnená a zdôraznená významnosť tohto podujatia. V nedeľu ráno už o ôsmej sa cez osadu vybral sprievod vedený Antonom Macháčom hrou na heligónke a Františkom Michvocíkom hrou na ozembuchu. Tento sprievod sa zastavil pred každou chalupou, v ktorej sa niekto nachádzal, zahral a zaspieval tri – štyri piesne. Keď doznali posledné tóny piesní a účastníci 4. stretnutia Krížľanov sa začali poberať do svojich domovov, všetci konštatovali, že prežili dva krásne dni v lone takmer panenskej prírody medzi dobrými ľuďmi, že nastupujúca generácia organizátorov sa zhostila svojho záväzku a úlohy zodpovedne a stretnutie zorganizovala na vysokej úrovni. Všetci tiež skonštatovali, že stretnutie malo a má význam, že sa ním utužujú vzájomné vzťahy pred nevráživosťou a schválnosťami a že aj v budúcnosti bude mať pre vzájomné spolužitie veľký význam. Na ďalšom, v poradí už 5. stretnutí Krížľanov, ktoré by malo byť v roku 2023, radi privítame aj tých, ktorí si doteraz nešli čas alebo z iných dôvodov na stretnutie neprišli.

František Michvocík

Najznámejšie rody v Papradne

Hromadík

V roku 1776 zomrel v Papradne 100-ročný Ján Hromada. To znamená, že Hromadovci boli u nás už pred rokom 1700 a tento Hromada mohol byť zakladateľom rodu Hromadíkovcov. V 18. stor. sa však v súpisoch poddaných, držiteľov panskej pôdy, nespomínajú. Buď boli chudobní sluovia – želiari, alebo, ak nejakú pôdu mali, sú v zoznamoch vedení pod iným menom, nie Hromadík. V r. 1855 je na č. domu 214 zapísaný Imrich Hromadík. V roku 1874 U Díškov bývajú Jozef, Mária a Martin Hromadík, ďalej Anton Hromadík a Františka Hromadíková. Hromadíkovci žijú v Papradne dodnes. Delia sa na dve vetvy: Hromadík – Kateriník a Hromadík – Motyčik. Prezývka Kateriník vznikla od Kataríny, druhá prezývka Motyčik je staršieho dáta a bola pôvodná. Meno Hromada mohlo vzniknúť od hromád kamenia naukladaných vedľa bývalých rolí. Dodnes sú ich u nás stovky, ba tisíce po horách i dolinách, všade tam, kde sa kedysi obrábala zem. (Podľa Š. Meliša).

Podľa zápisov z rokov 1855 aj 1874 bývali Hromadíkovci len v Díškoviech grunte. V polovici 20. stor. ich nachádzame už aj v iných častiach Papradne, napr. Pod Húbočou a na hornom konci dediny pri starom kine. U Díškov nakoniec zostali len Hromadíkovci s prímiením Kateriník. Z tejto vetvy Hromadíkovcov žije dnes v Papradne už len „Hanka Kateriníčka“, teda Anna Hromadíková, vydatá Cíсарová, dcéra Ondreja Hromadíka a Kataríny Minárikovej. Ako nám prezradila, prezývka Kateriník vznikla podľa jej babky Kateríny. Tá mala za slobodna dvoch synov Ondreja a Jozefa, ktorým nikto ináč

nepovedal len „Katerinini synovia“, a tak im zostalo prímienie Kateriníci. Okrem dcéry Anny mal Ondrej Hromadík dvoch synov – Milana a Emila. Emil sa z Papradna odsťahoval a Milan zomrel slobodný v r. 2013. Spolu s Ondrejom v jednom dome žil aj jeho brat Jozef s manželkou Františkou Mikudíkovou. Zomreli bezdetní. V medzivojnovom období hral Jozef v Papradnianskej dychovke známej nielen u nás, ale aj v šikokom okolí.

S menom Hromadík je dnes v Papradne evidovaných **31 osôb**. Všetci pochádzajú z druhej vetvy Hromadíkovcov – Motyčik. Ján, syn Martina Hromadíka a Márie Možutíkovej, sa oženil Pod Húboč. S Máriou Gáborikovou mal štyri deti – Ignáca, Helenu, Františka a Alžbetu. Okrem Ignáca všetky deti Pod Húbočou aj zostali. Dcéra Helena mala za slobodna syna Pavla, ktorý však zomrel pomerne mladý v r. 1993. Alžbeta sa vydala za Š. Hodoníka a syn František s Adolfinou Šupolíkovou vychovali sedem detí – Antona, Jaroslava, Františka, Jozefa, Jána, Oľgu a Štefana. Anton zomrel mladý a Jozef, Ján a Oľga sa z Papradna odsťahovali. Ostatní – Jaroslav a M. Zboranová, František a M. Zendeková (zomrela v r. 2013), Štefan a R. Jureníková zostali v Papradne. Druhý Jánov syn Ignác sa oženil do dediny. S Kamilou Balušikovou mali šesť detí – Irenu, vydatá Harišová, Boženu, Ivana, Annu, vydatá Beníková, Milana a Vladimíra. Okrem Boženy, ktorá sa vydala do Považskej Teplej a tu aj zomrela, si ostatní založili rodiny v Papradne. A v Papradne žijú aj ich potomkovia. Ignácove deti, hlavne po roku 1989, sa ukázali ako šikovní podnikatelia. Predovšetkým dcéra Anna pod-

nikaním v agroturistike pomohla zviditeľniť Papradno ďaleko za hranice obce. Za to jej treba vysloviť veľké ďakujem.

Ďalší Hromadíkovci – bratia Adam a Štefan sa usadili na hornom konci dediny pri bývalom kine. Boli to synovia Jozefa Hromadíka a Františky Hatajčíkovej. Rodiny obidvoch bratov boli mnohohodetné. Adam a Mária Hojdíková mali osem detí – Ľudmilu, Ferdinanda, Ľudovíta, Viktóriu, Stanislava, Máriu, Milana a Antona. Štefan a Karolína Davčíková mali detí šesť – Imricha, Vojtecha (Belu), Jána, Ladislava, Pavla a Karola. Napriek pôvodne početným rodinám v súčasnej dobe z týchto Hroma-

Karol Hroško s manželkou.

díkovcov žije v Papradne už len Adamov syn Stanislav a dcéra Mária. Stanislav aj s manželkou M. Chaláňovou a rodinou. Ostatní sa z Papradna odsťahovali alebo zomreli slobodní. Zo Štefanových synov Imrich zomrel v Stupnom, Ladislav v Čechách a Vojtech, Ján, Pavol a Karol v Papradne. Zomrela aj Karolova žena Gizela Lališová a ich jediný syn v Papradne nebyva.

Hroško

V súpise poddaných v r. 1770 je zapísaný Jano Hrošík a v r. 1780 Ján Hrošík, pravdepodobne ten istý. V r. 1855 v dome č. 20 býva Jozef Hroško, v r. 1874 v Matišoviech grunte Štefan, Jozef a Ondrej Hroško. Rod Hroško trvá v obci dodnes, i keď nie je početný. Za 1. Československej republiky bol starostom obce obchodník Jozef Hroško. V horách na Žilíne je letná osada Hrošovce - U Hrošov, ktorá patrí občanom Brvnišťa, a druhú osadu Hrošovcov nájdeme v doline Modfacín (pred Veľkým Modfacínom). Meno sa vyvíjalo, menilo až na dnešnú podobu: Hroch – Hrošo – Hrošík – Hroško. (Podľa Š. Meliša).

V súčasnej dobe s menom Hroško žije v Papradne **13 ľudí**. A ako píše Š. Meliš, rod nebol početný, ale vždy sa v ňom našla osoba, ktorá v niečom vynikla. Napr. spomínaný Jozef Hroško. Musel byť nielen dobrým obchodníkom, ale aj dôveryhodným človekom, keďže si ho obyvatelia Papradna dvakrát zvolili za starostu obce. Prvýkrát na obdobie 1923 – 1928 a druhýkrát na obdobie 1934 – 1939. Druhé funkčné obdobie nedokončil, lebo v r. 1938 náhle zomrel. Nahradil ho Jozef Trúchlik. V r. 1928 – 1934 za starostovania Štefana Strašíka – Vojáčka bol členom obecnej rady. To znamená, že od r. 1924 až do svojej smrti sa podieľal na vedení a spravovaní obce. Z mladšej generácie môžeme spomenúť

Mikuláša Hroška. Bol aktívnym členom Matice slovenskej, výborným spevákom (spieval aj pašie v kostole) a divadelným ochotníkom. Na Tomáša Hroška, ľudového liečiteľa, si zasa pamätajú tí, ktorým naprával vyklbeniny alebo zlomeniny. Spomenieme tri rodiny Hrošovcov, potomkov ktorých nájdeme u nás

aj dnes. K jednej rodine patrili bratia Karol a Mikuláš, synovia Ondreja Hroška a Kataríny Santusovej. Karol zomrel v r. 1998, ale jeho žena, 91-ročná Filoména Lališová, býva v Papradne. Vždy bola šikovnou vyšivačkou a z jej rúk vyšla nejedna krásna vyšívaná mužská košeľa. V Papradne žije aj ich mladší syn Jaroslav s rodinou. Mikuláš zomrel v r. 2003 a jeho žena Helena Harváňková v r. 2016. Spolu vychovali štyri deti - Ľubicu, Jozefa, Vladimíra a Helenu.

Druhá rodina Hrošovcov, bratia Tomáš a Ľudovít, boli synmi Štefana Hroška a Márie Trnčíkovej. Ľudovít zomrel už v r. 1985. So svojou ženou Cecíliou Máčkovou mal dve dcéry – Filoménu a Máriu. Mária, vydatá Drbličková, žije v domove. Ľudovítov brat Tomáš zomrel v r. 2003 a jeho žena Júlia Šimaríková v r. 2013. Obidvaja dožili v domove bez potomkov.

V tretej rodine Hrošovcov, Rudolfa a Alžbety Hrebičikovej, sa narodilo päť detí – Pavol, Emília, Božena, Mária a Milan. Rudolf bol synom Ondreja Hroška a Antónie Knapovej a bratancom Karola a Mikuláša. O jeho otcovi Ondrejovi nám Karolova žena

Ignác Hromadík (za ním Ondrej Zendek).

Chodník k susedovi

Mikuláš Hroško v predstavení Vianočné zvyky.

porozprávala úsmevnú príhodu. Vraj keď ho išli krstiť, krstní rodičia zabudli, že jedného Ondreja už doma majú, a tak doniesli z kostola aj druhého. Rudolf zomrel v r. 2015 a jeho žena Alžbeta v tomto roku. Rudolf Hroško mal štyroch súrodencov: Ján a Kamila sa odsťahovali na Moravu, Alexander sa priženil do Stupného (zomrel) a Vincent žije v Považskom Podhradí.

Húdek

V zozname sedliakov obce Papradno z r. 1770 je s príslušnými povinnosťami voči panstvu zapísaný aj Ján Húdek. V r. 1780 a neskôr v zozname večných poddaných sa nachádza Jano Húdek. Pod titulom „Večtí hoferi, domy majíci“ v tom istom zoznamovom hárku je zapísaný Húdek Jano. Či je to ten istý, alebo dvaja Jánovia Hudekovi, nevedno. Pred r. 1800 sa tiež spomína dnes už zaniknuté priezvisko Hrajko, ktoré mohlo byť prezývku Húdekocov. V roku 1855 v dome č. 30 býva Pavel Húdek a v r. 1874 v Kontiloviech grunte Filip Húdek. Húdekovci nie sú početní, ale trvajú dodnes. Zaujímavé je, že jedna vetva široko rozšíreného rodokmeňa Šamajovcov sa nazýva Húdek – Šamaj. Títo vlastnili na Košiaroch mlyn i gátrovú pílu. S predchádzajúcimi Húdekocami vraj nie sú rodina, iba menovci. Lenže spoločné meno Húdek svedčí, že kedysi príbuznými boli.

Meno Húdek prezrádza, že aj v Papradne sa už dávno pestovala hudba. Možno sa k nám vtedy prisťahoval nejaký hudec – huslista a zostal tu natrvalo. Priezvisko sa postupne vyvíjalo: Hudec – Hudko – Hudčík – Húdek. A je zapísané aj ako Hudák. O pestovaní hudby u nás svedčí i staré meno **Gajdoš, Gajdošik**. V čase, keď sa u nás páslu po horách veľké stáda oviec a boli tu početné salaše – bačo-

vy, valasi a bačovania sa zabávali pri gajdách. Gajdoši boli vlastne hudci. Aj v našej obci jeden rod zdedil meno po gajdošoch. A bol to prastarý rod. Veď už v r. 1592 sa spomína Michal Gajdoš, ktorý vlastní pol usadlosti /pol gruntu/ a dáva ročne 2 a ½ barana a 1 syr. Vtedy sa medzi želiarmi spomína tiež Štefan Gajdoš. V r. 1780 – 1790 nájdeme medzi sedliakmi mená Jana Gajdošika a Martina Gajdošika. Meno sa teda zmenilo z Gajdoša na Gajdošika, ale ani to v r. 1855 v zoznamoch poddaných v našej obci už nenájdeme. To znamená, že tento rod v Papradne zanikol. **(Podľa Š. Meliša).**

Niekedy v 2. pol. min. stor. sa k nám z Milochova priženil Matúš Gajdoš. So svojou ženou, prezývanou Marha, býval na dolnom konci dediny pri ihrisku. Manželia zomreli bezdetní, a tak sa meno Gajdoš vytratilo z Papradna druhýkrát. Ani meno Húdek nie je u nás rozšírené. V súčasnej dobe je na trvalý pobyt s týmto menom zapísaných len **6 osôb** (jedna rodina). Ich dávnejším predkom bol Ján Húdek a Mária Kapráliková. Ich syn Ján, nar. v r. 1887, a Katarína Balušiková mali šesť detí – Ľudovíta, Vendelína, Antona, Helenu, Reginu a Alžbetu. V Papradne zostali len Regina a Alžbeta (zomreli slobodné) a syn Anton, ktorý žije v domove. Rodinu, ktorá jedinú v Papradne nesie meno Húdek, predstavuje syn Antona a Heleny Grupáčovej Vladimír s manželkou a deťmi. Druhý Antonov syn a dcéra žijú mimo Papradna.

Okrem Jána Húdeka žila u nás ešte rodina Juraja Húdeka, ktorý bol synom Štefana Húdeka a Kataríny Hojdikovej. Juraj i jeho manželka Paulína Gabrišková zomreli ešte koncom minulého storočia a ich jedinú dcéru Filoménu sa z Papradna odsťahovalo.

Magda a Ambro Balušikovci

Ten chodník sa už roky nepoužíva. Vznikla nová, komfortnejšia cesta, ktorá ho nahradila. My ten chodník však stále udržiavame, kosíme ho, raz jeden, raz druhý bez toho, že by sme sa na tom dohodli.

Adam nebol zlý chlap, ale mal zvláštnu povahu. Bol to chlapisko jak hora a hocikedy niekoho zbil len tak z pasie. Obyčajne takého, o ktorom vedel, že sa ho bojí. Keď Adam náhle tragicky zomrel, niektorí hovorili: „Šandorko, už sa ho nebudzeš báč...“ Jožo nebol medzi ľuďmi obľúbený. Možno preto, že aj napriek malej postave sa nikoho nebál a každému povedal otvorene svoj názor. Bol tvrdý, prísny na seba aj na ľudí okolo seba a za každú cenu si hľadel svoje.

Raz Adam dobehol k Jožovi hrešiac a kľajúc: „To tvoje chlapčisko nedalo pozor a kravvy mi spásli a pogniavili šetky zemáky!“ Joža zamrzelo, že jeho dobytok spôsobil susedovi škodu: „No nehnevaj sa, ňjako ci to nahradzím!“ A na potvrdenie dobrého úmyslu dal chlapca kľáčať do kúta, aby sused videl, že potrestal jeho lajdácke konanie. Bol dôsledný vo výchove, súčasťou ktorej boli aj tresty. Za to bol niekedy terčom posmeškov on aj jeho deti. „Šak vám otec ukáže“, posmievali sa im, keď niečo vyparatili.

Vtedy však mu to nedalo a išiel škodu na zemiakoch skontrolovať a prípadne odhadnúť, aby ju susedovi nahradil. Aké však bolo jeho prekvapenie, keď na zemiakoch boli spasené zo dvoch hnace, ktoré kravičky odtrhli úchytom, keď zajmali domov z paše povedľa zemiakovej role. To ho napálilo. Hneď cestou sa nevyberane osopil na Adama: „Če ma šialíš, če trepeš, já som chlapca potrestal a na zemákok sú spasené dve hnace?!“ „Jaké dve hnace, šak som ból pozrec, celé sú zvlečené a spasené!“ nedal sa Adam. Tolko sa dohadovali, zvyšovali hlas, až začali po sebe kričať a prešli aj na iné staré hriechy a ublíženia nielen vzájomné, ale aj rodičovské a dedovské. Postupom času začali do seba džugať a naťra-

hovať sa. Adam bol o generáciu starší a nechcel dopustiť, aby taký sopliak nemal pred ním rešpekt bez ohľadu na to, či má pravdu, alebo nemá. Skočili do seba jako dvaja kohúci. Skončili až vtedy, keď Adam mal roztrnutú hubu do pol líca a Jožovi chýbali dva predné zuby...

Bola to ich prvá a posledná bitka. Jožo Adama rešpektoval, ale nedal si bezdôvodne brnkáť po nose a Adam si uvedomil, že jazva na líci stačí na to, aby toho sopliaka nechal na pokoji. Možno povedať, že ich vzťahy sa odvtedy zlepšili. Prerástli časom z ozbrojenej neutrality do relatívne priateľských kontaktov, ktoré potom pokračovali v ďalších generáciách. Ďalšie generácie sa nielenže už nepobili, ale sa ani nevadili a nevadia. Dzedovizeň ostala na rovnakom mieste, akurát my, potomkovia ďalších generácií, sme odišli inde. Stále sa tam však vraciame, opravujeme, lepíme, kosíme a kľúčujeme v rámci svojich možností to, čo nám tí dedovia a otcovia bitkári zanechali.

Snažíme sa udržať si vzťahy a chodníky. Prídeme raz za čas, naše životy už bežia v inom priestore. Preto chceme mať dobré vzťahy, aby sme si naše návraty užili v pokoji. Aby sme vedeli spolu komunikovať, aj keď sú v nás tiene minulosti. Každý si myslíme svoje a každý vieme svoje. Ale vzťahy držíme, aby sme sa vedeli pozdraviť, prehodiť slovo, vypiť štamprú a pomôcť si navzájom, keď treba a keď sa dá.

Preto vlastne stále udržiavame ten chodník, ktorý nás spája cez viaceré generácie. Aj keď sa už nepoužíva. Je to dobrý pocit, keď mi sused prekosí chodník, aby som mal k nemu bližšie. A rovnako dobrý je aj vtedy, keď ja pozvem suseda na chodník, ktorý som prekosil ja, že má u mňa vždy dvere otvorené.

Vyskúšajte, ak neveríte. Pohladajte vo svojom okolí zarastený chodník k susedovi a prekoste ho. Fyzicky alebo symbolicky. Veď nie nadarmo sa hovorí, že dobrý sused je ako rodina.

J. Trulík

Letom svetom

Pekný deň vám prajem. Ako že sa mávate? My celkom fajn. Leto sme prežili na potulkách po celom Slovensku, ba aj na Moravu sme zabúdlili. Všetliho sme postretali, zaspievali tie naše „cahavé“ a bolo nám veru veselo. Aj keď počasie letným festivalom veľmi neprialo, a veru nám aj „šuscilo“.

Ako to už býva, leto sa nesie v znamení rôznych festivalov. Aj keď sme si mysleli, že si od spevu i trochu oddýchne, pozvania, ktoré sme dostali, sa veru dali ťažko odmietnuť, a tak sme iba počas jedného júlového víkendu nikde neboli. Asi by sme si mali už konečne aj urobiť na mape značky, kde všade sme už vystupovali.

Nedá mi, aby som najskôr nespomenula naše jánske slávnosti, ktoré boli tento rok spojené s krajskou súťažou Nostelia tradícií. V hlavnom programe sme si spolu so siedmimi skupinami z Trenčianskeho kraja zasúťažili v scénkach a zvykoslovných pásmach a pokračovali sme voľným programom, v ktorom každá skupina ukázala ešte kúsok svojho krásneho folklóru. Aj keď nám počasie veľmi neprialo a program prebiehal v kultúrnom dome, na atmosfére a výkonoch to určite neubralo. Veru, nežávidela som odbornej porote, že musia z tak kvalitných skupín vybrať len jednu s priamym postupom a jednu s návrhom na postup do celoštátneho kola. O to väčšia radosť pre nás bola, že sme súťaž vyhrali, odniesli sme si aj krásnu cenu starostu

a že sa celoštátna súťaž konala na jednom z najväčších festivalov na Slovensku – v Zuberco. To bola pre nás najväčšia odmena. A ako bolo v Zuberco? Parádne! Súťažilo 10 skupín z celého Slovenska. Scénka vyšla výborne, kultúrny dom sa až tak otriasal naším spevom. A to sme ani nemali zapnuté mikrofóny. Celkovo sme boli zase iní. Nemali sme hudbu, netancovali sme ani rýchle piesne sme nespievali... Za seba by som povedala, že v jednoduchosti je krása. A to, že tie naše piesne krásne sú, s tým určite všetci súhlasíte. Aj porotu sme o tom presvedčili. Dokonca sme účinkovali aj vo večernom programe na amfiteátri! Naši Šibačiarci opäť zabavili nielen nás, ale celé publikum. Tak nám bolo veselo, že niektorí spievali až do rána bieleho. No a ako to dopadlo? Výborne. Z celoštátnej súťaže sme si opäť priniesli krásne ocenenie v podobe strieborného pásma.

Ako by to bolo, keby sme nemali vystúpenia aj doma. Naši najlepší susedia z Brvnišťa nás pozvali dokonca dvakrát. V júni na hody a v auguste na 10. ročník Píšťalkárskeho Brvnišťa, kde sme sa okrem iného aj všeličo o rífových píšťalách naučili. Sme radi, že sme sa koncom júla opäť mohli zúčastniť stretnutia Křížľanov, niektorí uvarili guláš v Dalase, iní zase zaspievali na Manínskej výstave králikov a hydiny.

A kde sme ešte boli? Koncom júna sme s kamarátmi, finalistami folklórnej šou Zem spieva,

Pokračovanie na str. 11

Starosvecký rok f Papradne

Čé robice f piatek 15. júna o päci poobedze?

Tak znela otázka pre všetkých priaznivcov detí z DFSk Podžiaranček. Tieto si totiž pripravili program, v ktorom ukázali, čo sa za päť rokov naučili. Spolu s vedúcimi pracovali na ňom intenzívne v priestoroch bývalej hornej materskej školy po dobu jedného mesiaca každý pondelok, štvrtok a piatok poobede. Jednotlivé vstupy – hry, piesne a zvyky z našej obce boli chronologicky usporiadané od jari až po Vianoce. Atmosféru dotvárala aj prezentácia starých fotografií, ktoré sa za asistencie pána učiteľa Juraja Šipeka premietali na veľkom plátne. Počas vystúpení detí nechýbali ani svetelné efekty, o pomoc sme požiadali už skúseneho Vladimíra Balušíka.

Po programe čakalo deti a ich rodinných príslušníkov posedenie v estrádnej sále KD. Dobrotu pre deti zabezpečili zamestnanci M-Baru Papradno. Po pár minútach sa všetci, ktorí mali ešte čas, vrátili naspäť do kinosály, kde sa premietala prezentácia spojená s 5-ročnou činnosťou DFSk Podžiaranček. Najväčší úspech zožalo porovnávanie fotografií detí spred piatich rokov so súčasnými. Fotky boli dôkazom, že čas neúprosne beží, a my sme mohli porovnať, ako sa deti za tie roky pomenili a vyrástli. Na prezentáciách sa viackrát objavilo aj naše nové logo, za ktoré ďakujeme Petre Mikytovej. Chcela by som sa srdečne poďakovať všetkým deťom z Podžiarančeka, ktoré zobrali svoju úlohu veľmi zodpoved-

ne a snažili sa v čo najlepšom svetle ukázať svojim rodičom, starým rodičom, súrodencom, ostatným rodinným príslušníkom, najstarším nositeľom tradícií, ktorí nám toto vzácne dedičstvo odovzdali, i každému, kto si našiel čas a prišiel ich podporiť. Pripraviť taký nádherný program by nebolo možné ani bez pomoci vedenia obce Papradno a pani riaditeľky ZŠ s MŠ Papradno Heleny Janasovej. Vďaka patrí aj im. V neposlednom rade ďakujem i vedúcim Božke Bašovej, Michalovi Mahútovi a všetkým, ktorí priložili ruku k dielu a pomohli pri nácvikoch a organizácii programu. Pravdupovediac, vôbec som neočakávala plné hľadisko ľudí ani standing ovation. Kytička kvetov od detí ma veľmi potešila a deti mali v tej chvíli hneď odpustené všetky prehrešky pri neľahkých momentoch na nácvikoch jednotlivých vstupov na vystúpenie. Pevne verím, že sa nám v Podžiarančeku postupne podarí rozšíriť rady vedúcich a že sa nám v ďalších rokoch podarí nájsť ešte viac zanietovaných priaznivcov folklóru v Papradne najmä medzi mladými. (dm)

zaspievali vo Východnej pod holým nebom. Viacerým sa tak splnil veľký sen... Ísť do Východnej a spievať pred toľkým publikom na hlavnej scéne. Skvele to bolo! A hádam ste nás aj na RTVS2 naživo videli... Zahrali a zaspievali sme aj na Bačovských dňoch v Malatinej, aj v Rožnove pod Radhoštem na Svatoanenských pouti. Festivalové leto sme ukončili na 25. Dubnickom folklórnom festivale, kde sme sa opäť stretli s kamarátmi zo Zem spieva v programe „Paradzi-na“. A aby nám nebolo ľúto, že máme málo vystúpení, so ženami sme sa vybrali 1. septembra do Modry. Aj tam bolo dobre. A poviem vám – aj tu nás ten dažď našiel....

Tak veru. Nenudili sme sa. Som rada a ďakujem všetkým mojím Podžiarancom, že sme to spoločne aj s našimi rodinami zvládli. Obzvlášť by som chcela

la pochváliť aj Mareka Žilinčička a Samka Klabníka, ktorí trávili prázdniny s nami na vystúpeniach, a aj Lucka Kozáčiková sa k nim neskôr pridala. Ďakujem vám všetkým, že nám stále fandíte a podporujete nás. Je to niečo v iných dedinách a mestách nevidané, a preto si to veľmi vážime. Tú obrovskú podporu vidíme nielen my, ale aj tí, ktorí k nám zavítajú na kultúrne akcie a v dobrom nám závidia, ako to u nás všetko funguje. Ďakujem vedeniu obce aj poslancom, že „nesedia doma na zadku“, ale priložia ruku k dielu a pomáhajú na všetkých akciách, nielen na tých našich. A hlavne vďaka nim to u nás v Papradne takto skvele funguje.

A čo som to ešte chcela??? Len to, že sa už veľmi tešíme na Ondrejovské hody:-)

Aj sme začali už niečo vymýšľať... Tak nezabudnite. 1. decembra sa na vás veeľmi tešíme!

Lenka Jandušíková

PAPRADNO KEDYSI a DNES

Papradnianka

Preteká cez našu dedinu odjakživa. Je pravda, že ľuďom vždy pomáhala, ale niekedy sa vedela aj nahnevať. Obvyčajne na jar, keď sa topil sneh a jej voda lámala ľady a s hukotom sa valila dolu dolinou. „*Krenina cene!*“ volali ľudia a s rešpektom sledovali jej silu. V minulosti, ešte nevyškarpovaná, narobila párkrát veľké škody, keď sa vyliala z koryta a brala so sebou všetko, čo jej prišlo do cesty, ba zobrala človeku aj to najcennejšie – život. Potom sa upokojila a ženy k nej znova a znova prichádzali, aby tu vyprali bielizeň, máčali konope i umývali prischnuté hrnce. Ponorili ich do vody, poistili kameňom, aby ich voda neodniesla, a sotva by narátal do desať, už boli plné *meresék* a *slížvo*. Od jari do zimy sa v *ňjéj brodzili chlapčiská* s vidličkami alebo v stavoch so záclonami v rukách. Každú chvíľu sa obzerali, či nezbadajú *šandárvo*, aby ubzikli kadeľahšie. Vidličkami chytali *slížvo*, aby nimi nakrmili v zajatí chované vrany alebo sliepky, či kačky. V záclonách často uviazli pekné kúsky pstruhov, ktoré si spravodlivo podelili, priniesli ich domov alebo spoločne opiekli na ohníku.

Rieka žila v zime i v lete predovšetkým deťmi. V zime, keď ju celú uväznil ľad, stala sa pre deti klziskom i zimným štadiónom. Na *kvi-ntákoch* so zakrivenou palicou v ruke chlapi celú hodinu naháňali odrezané koliesko dreva – puk. Frajer bol ten, ktorý mal hokejku naozajstnú, kúpenú v obchode. Dievčence sa pokúšali o krasokorčuľovanie, niektoré celkom úspešne. Ale deti čakali predovšetkým na horúce letné dni. Ešte ani nenastali, už robili spolu s dospelými na stavoch hrádze a vybudovali si „kúpaliská“ s hlbokou vodou. Hádam v každom jednom. Chlapci súťažili, aby hrádze v stave, pri ktorom bývali, bola najvyššia a voda najhlbšia. A potom sa pri nich zišli húfy detí – bez vstupného (v niektorých stavoch aj vybrali drobné alebo cukríky od tých, ktorí nezahradzali), plaviek, čiapok. Rušno tu bývalo doslova od rána do večera. Keď sa ozval hlad, deti odbehli domov, natreli si kus, ale naozaj kus chleba s masťou a cibulou či namáčaný do cukru a hybaj naspäť. Z vody vyliezli až vtedy, keď nimi drkotalo a pery mali celé modré, aby teplo zbierali na kameňoch či na kraji asfaltky. To bolo ich Chorvátsko. Len ťažko opúšťali teplú vodu, keď mamy poobede začali vyvolávať, aby sa brali za svojimi povinnosťami – na pašu s kravou, husami, na trávu... Večer po robote sa prišli do vody osviežiť i umyť aj dospelí, veď kúpeľňa chýbala takmer v každom dome.

A dnes? Rieka je pustá, ani jeden zo stavov toto leto neožil, hoci je voda vďaka kanalizácii omnoho čistejšia – veď sa do nej vrátili ryby, ba dokonca aj raky. Ale kde sa podeli deti, ich krik a smiech, ktorý sa ozýval zo stavov doďaleka celé dni, kde sú ženy perúce bielizeň či umývajúce riad, kde dospelí zmývajúci večer zo seba pot po ťažkej robote na poli? V bazénoch, na kúpaliskách, pri mori, v kúpeľniach, pri umývačkách riadu... Smutný pohľad je na rieku bez krdľov bielych husí i kačíc, ktoré k nej kedysi neodmysliteľne patrili. Všetličo sa zmenilo, ale rieka zostane riekou. Vždy slúžila aj bude slúžiť ľuďom, veď preto sa okolo nej usadili...

Háčkovaný svet troch generácií

V rubrike *Naši umelci* si pripomenieme záľubu, ktorá sa začína v súčasnosti tešiť čoraz väčšej obľube – háčkovanie. Veríme, že bude pre vás inšpiráciou do dlhých jesenných a zimných večerov. Na Slovensku i v zahraničí sú v tejto dobe veľmi populárne a obľúbené „handmade“ (ručne vyrábané) výrobky z domáceho trhu vyrobené rôznymi technikami. Jednou z nich je aj háčkovanie. Venuje sa mu aj v Papradne veľa žien. Tri z nich zastupujú tri generácie. Pohľad na ich práce vás doslova očarí.

Helena Miniariková

Pani Helena Miniariková má už viac ako 80 rokov a stále háčkuje a štrikuje krásne dečky, prestierania i dekorácie a spomína: „Moja záľuba začala, keď som mala 8 rokov. Chodila som vtedy do 2. triedy. Keď bola hodina ručných prác, každý žiak si musel niečo doniesť. Niektoré dievčence rady vyšívali, štrikovali, háčkovali. Mne sa zaľúbilo háčkovanie, ale aj štrikovať ponožky nás učili. Všetličo ma zaujímalo. Ale doma nebolo peňazí, tak som si nemohla kúpiť, čo bolo treba. Keď som si doma pýtala niečo na ručné práce, rodičia mi povedali, aby som si zobrala kolovrat, ale ten bol skoro väčší ako ja, a tak som ho nechala doma. Rozmýšľala som, z čoho by som mohla háčkovať. Vtedy nás učila pani učiteľka Kučerová. Bola to dobrá duša, ona ma

zachránila z biedy. Mala jedno dievča Renátku. Opovážila som sa jej opýtať, či nemá pančuchy, ktoré už Renátka nepotrebuje. A veru mala a dala mi ich hned troje, a tak som mala postarané na dlhšiu dobu o priadzu na háčkovanie. Keď som jej povedala, na čo to potrebujem, bola rada, že sa to ešte upotrebí. Hned som začala párať a háčkovala som. Vtedy sme háčkovali také štvorcové dečky. Ktoré dievčence mali viacfarebné cverny, bolo to krajšie, ale aj tak som bola šťastná, že mám také, aké mám. Ešte aj teraz by som spravila takú istú dečku, ako bola tá prvá. Za to ďakujem Helenke Zábojníčkovej, ktorá ma naučila háčkovať, nech jej dá Pán Boh večnú slávu. Keď som prišla z role a bola som veľmi narobená, vždy som si sadla, aspoň kúšičku som uháčkovala a pri tom som si oddýchla. Teraz už toľko nevládzem, už ma ruky neposlúchajú, ale teším sa, že mám pokračovateľky, tie to vedia ešte lepšie ako ja.“

Eva Gastnerová

O tom, ako sa pomocou techniky háčkovania dajú tvoriť úžasné hračky, sme sa porozprávali s Mgr. Evou Gastnerovou, učiteľkou zo ZŠ Papradno.

Hračky, ktoré tvoríte, sú skutočne nádhernými výtvormi. Ako vznikol nápad tvoriť hračky práve prostredníctvom techniky háčkovania?

Ďakujem za pochvalu! Za to, že som takmer po 40-tich rokoch opäť chytila do ruky háčik, vďačím môjmu vnúčikovi, lebo som mu chcela uháčkovať teplú čiapku na zimu. Keď som zistila, že základné stĺpiky som nezabudla, napadlo mi, že by som mohla skúsiť uháčkovať nejakú hračku, lebo sa blížili Vianoce. Háčkované hračky som videla u mojej šikovnej susedky Mirky.

Háčkované hračky od Mgr. Evy Gastnerovej.

Poprosila som ju o nejaký návod, aby som zistila, či to dokážem. Daj sa svete, dokázala som to! A odvtedy som prepadla ošialu s názvom háčkovanie. Priadzu a háčik som nosila všade so sebou a aj vďaka tomu som za osem mesiacov tvrdej, ale povznášajúcej práce vdýchla život takmer osemdesiatim háčkovaným bytostiam. Boli to psíkovia, medvedíky, myšky, baletky, zajkovia, tulene, opičky... Najkrajšie na tej práci je vidieť radosť a úžas obdarovaných a iskričky v detských očkách, keď si túlia mnou vytvorenú hračku k sebe.

Kde čerpáte inšpiráciu? Máte návody a predlohy alebo háčujete podľa vlastných predstáv?

Nápady a námety čerpám z internetu. Vďaka videám a tutoriálom, ktoré som tam vyhľadala, som sa mohla ďalej zdokonaľovať v mojom novom „koníčku“. Ale môžem sa pochváliť aj hračkami, ktoré som tvorila podľa obrázkov na želanie. Veľkým pomocníkom pri vytváraní podoby hračiek je môj manžel. Chystám sa vytvoriť hračku, podoba ktorej sa zrodila v mojej fantázii. Verím, že aj s jeho pomocou a podporou sa mi to raz podarí.

Ako dlho vám približne trvá vyrobiť jednu hračku?

Čas výroby hračiek je rôzny, od 5 až po 35 hodín. Najradšej mám háčkovanie, zošívanie je oveľa prácnejšie, treba na to použiť často aj kliešte. Ale zvedavosť, ako bude hračka vyzerat', mi dodáva silu prekonať to. Často sa zo začiatku stávalo, že som háčkovala až do piatej rána a nešla som spať, pokiaľ to nebolo hotové. Teraz už dokážem pri háčkovaní aj zaspať posediačky.

Prečo sa podľa vás mamičky vracajú k ručne vyrobeným hračkám, hoci na trhu je množstvo moderných hračiek od výmyslu sveta?

Podľa mňa je to jedinečnosťou každého výtvoru. Aj keď robím podľa rovnakého návodu, každá hračka je iná, originálna, má iné čaro. Stačí posunúť ušká vyššie, urobiť menšie očka a pod. Taktiež si myslím, že je to aj preto, lebo tie hračky majú dušu, sú z hebučkého materiálu, príjemného na dotyk, jednoducho sú roztomilé, vytvorené často aj podľa vlastného želania. Niektoré mamičky vedia oceniť ručnú prácu a návrat k tradíciám.

V súčasnosti sa pomerne často skloňuje slovo „handmade“. Čo pre vás znamená?

Tento nápis prišívam na každú moju hračku. Možno aj preto, aby si ľudia uvedomili, že ľudské ruky sú tým najcennejším nástrojom, ktorý dokáže vytvoriť všetko, čo si človek zaumieni. Stačí len tak málo - veľmi chcieť. A tiež aj preto, aby vedeli, že je vytvorená s láskou k háčkovaniu, ale aj k tomu, pre koho je hračka určená. Pri háčkovaní sa mi často stáva, že si predstavujem v myslí toho, komu ju robím, predstavujem si, ako ju drží v ruke, a premýšľam nad tým, či ho poteší, alebo nie.

Miroslava Balušiková

Popri starostlivosti o deti a domácnosť stíha tvoriť nielen nádherné háčkované hračky, ale aj pekné kabelky.

Tvoje háčkované hračky pútajú svojou krásou a precíznosťou hneď na prvý pohľad. Kedy si v sebe objavila tento talent?

Pani Helenka Miniariková so svojimi krásnymi háčkovanými dekoráciami.

Háčkované výtvy Mirky Balušikovej.

Háčkovať som začala až na materskej dovolenke. Keby mi niekto predtým povedal, že sa budem venovať ručným prácam, tak ho asi vysmejem.

Ako si sa dostala k háčkovaniu a prečo práve háčkované hračky ?

Raz sa mi na tričku roztrhala krajka, tak som si ju chcela vyrobiť sama. Našla som na internete, ako sa háčkuje krok po kroku, a odvtedy už háčujem stále. Teda až na tú krajku, tú som nikdy neurobila.

Čo alebo kto ťa inšpiruje pri tvojej tvorbe?

Háčujem podľa nálady a podľa toho, čo ma zaujme. Teraz som sa zamerala viac na hračky a kabelky. Háčujem pre netere a synovca ako darčeky k rôznym sviatkom. Popri tom musím, samozrejme, vyrobiť niečo aj pre svoje deti, aby im nezávideli.

Keďže si mama „na plné obrátky“, ako zvládaš háčkovať popri starostlivosti o svoje detičky? Máš overené tipy a triky, ako si nájsť čas na tvorbu?

Inšpiráciu hľadám na internete. Je veľa šikovných žienok, ktoré tam vkladajú svoje výrobky často aj s návodom. To sa potom dobre pracuje. Samozrejme, háčik a vlnu mám stále poruke, a preto vždy, keď mám chvíľu čas, háčujem. Robím na etapy. Niekedy jednu vec háčujem aj

mesiac. Jaštericu pre syna som dokonca robila dva a pol roka, lebo ma až tak nebavila.

V tejto dobe sa na Slovensku často stretávame so slovom „handmade“. Čo pre teba znamená ?

Ručná práca má svoje čaro, nedá sa porovnávať so sériovou výrobou. Najväčšiu radosť mi robí, keď si dokážem niečo vytvoriť sama.

Aké sú tvoje plány do budúcnosti? Chcela by si sa uberať týmto tvorivým smerom?

Nemám žiadne plány, čo sa týka háčkovania. Háčujem len tak, keď mám na to náladu. Keby toho bolo veľa, myslím, že by ma to prestalo baviť. Ale je ešte veľa vecí, ktoré ma na internete zaujali a chcela by som si ich vytvoriť.

V mene redakcie a čitateľov Polazníka sa chcem všetkým trom poďakovať za rozhovor a popriať im veľa zdravia a trepezlivosti v ich neopakovateľne krásnej záľube a nech im to aj naďalej tak krásne „háčkuje“.

(pm)

Keď vyschla Papradnianka

Na konci 19. storočia prišli zlé roky na Javorníky i na celé Považie. Nastalo strašné, neslýchané sucho.

Jeden rok bol zvlášť zlý. Od samej jari do neskorej jesene nepadla ani kvapka dažďa. Obilie na poli nerástlo, trávu vypiekli horúce slnečné lúče, ovocia nebolo.

Dobytok sa nemal na čom napásť, lebo nebolo trávy. Holé pasienky sa menili na púšte. Lístie stromov vädlo. Kravy boli chudé ako raráky. Nedožili. Chytali sa ich choroby, slintačka a krívačka. Kone v tých horúčavách hynuli. Aj ľudia trpeli. Prišla veľká psota. Nemali čo variť, nemali čo jesť. Ba ani vody na pitie nebolo. Dobytok buchal od smädu. Ľudia sa nazdali, že koniec sveta je nablízku. V tej biede pojedli veľa domácich zvierat. Málo ich ostalo. Ale smäd je ešte horší ako hlad. Zem bola suchá a tvrdá ako mlatoveň. Začali vysychať potoky, potôčky. I voda z močiarov sa stratila.

Najhoršie to bolo v dedine. Ľudia tu pítavali vodu z rieky Papradnianky. Táto tiekla stredom dediny a prinášala im vodu z hôr. Vždy jej mávali dostatok. Pre seba na varenie, na pitie, na umývanie i pre domáce zvieratá. Ba niekedy jej bol až nadbytok.

Až teraz. Obloha bola jasná, čistá a oblaky, čo prinášajú vlahu nikde, žiadne. Do plaču to bolo.

Vyschla riečka Papradnianka. Načisto. Koryto ostalo suché, rybky a raky vydochli v ňom.

„Trest boží ide na nás, trest boží,“ vzdychali ľudia a modlili sa za dažď. Prv voda sama za ľuďmi prichádzala, teraz sa ľudia vybrali za vodou.

Pobrali putne, hrotky, veľké hrnce aj lahvice, žbenky a iné nádoby a išli hore korytom rieky vodu hľadať.

Niektorí vyšli až pred Brusné, pred Jastrabie, pred Komjatné. Keď nebolo vody v rieke, hľadali ju v prítokových horských potokoch. Ale aj tie boli vyschnuté.

Mnohí sa vracali s prázdnyimi putňami. Niektorí, čo išli len hore riekou, sa ich pýtali:

„Tak čo? Našli ste? Máte vodu?“

Všetky odpovede boli rovnaké: „Nemáme, nemáme, nemáme. Nenašli sme. Vody niet! Nikde!“

Ľudia od smädu ledva nohami prepletali. Prehľadali všetky pramene, studničky, ale aj tie boli všetky vyschnuté. Niektorí hľadali vodu vyšli z dolín až hore vyššie do vrchov. Tam vodu našli, lebo tie pramene vo vyšších polohách nevyschli. Nuž chodili ľudia z dediny až sem na kopce vodu brať. Tak sa vtedy mnohí zachránili pred umretím od smädu.

Ľudia zase vraj vtedy chodili vodu brať až do Váhu.

Každá kvapka bola vzácna. Voda bola nad všetko zlato.

Neskôr sa tieto zlé suché roky stratili. Začalo pršať, zem sa nasýtila vodou a potoky tiekli ako predtým. Všetko ožilo – tráva, stromy, zverstvo, vtáctvo, ryby i ľudia.

Nedajboh, aby ešte niekedy k nám také suché roky prišli.

(Štefan Meliš)

Priemerný vek obyvateľov Papradna je 43,33 rokov

Papradno je v rámci Považskobystrického okresu 5. obcou, v ktorej priemerný vek obyvateľov dosahuje najvyššie číslo. Tak ako v Nitrianskom kraji aj v Trenčianskom dosiahol za minulý rok priemerný vek hodnotu 42,2 roka a bol najvyšší spomedzi všetkých krajov Slovenska. Informoval o tom Štatistický úrad Slovenskej republiky. Napriek tomu patrí náš okres v rámci kraja medzi najmladšie. Najvyšší priemerný vek mali ku koncu minulého roka obyvatelia Ďurďového – 47,1 roka, najnižší vekový priemer v našom okrese patrí Svrepčanom – 37,1 roka. Ďurďové a Horná Mariková však výrazne zaostávajú za lídrami Slovenska – obcou Ondavka (okres Bardejov) s najvyšším priemerným vekom 62,43; a obcou Lomnička (okres Stará Ľubovňa) s najnižším priemerným vekom 20,8 roka. Papradno s najvyšším priemerným vekom okresu Považská Bystrica predbehli okrem Ďurďového a Hornej Marikovej už len Podskalie a Vrchteplá. (dm)

Tento rok s kádrom žiakov, dorastencov aj mužov

Zopár zápasov jesennej časti futbalovej sezóny je už odohraných a my sa tak môžeme tešiť na ďalšie výkony našich chlapcov nielen na domácej pôde, ale aj na ihrisku súperov. Žiaci TJ Žiar Papradno zbierajú body v súbojoch 4. ligy U15 sever ObFZ Považská Bystrica pod vedením Miroslava Martinca a Mareka Cupana. Káder dorastencov je poskladaný z hráčov Papradna i Brvnišťa. Súťažia ako hráči TJ Slovan Brvnište v 6. lige U19 Sportika ObFZ Považská Bystrica a svoje výkony predvedú na ihrisku TJ Žiar Papradno v Luhoch. Trénerské trio je v zložení Mário Trúchlik, Michal Holíš a Roman Váchalík. Muži hrajú v 6. lige Sportika ObFZ Považská Bystrica, koučuje Miloš Lejtrich. Milí priaznivci futbalu, neváhajte, prídte si počas nedelí vychutnať športové podujatia a povzbudíte našich futbalistov!

(dm)

Výsledky 8. kola - muži

Papradno – Lysá 2:1

Výsledky 5. kola - dorast

Papradno – Horovce 8:1

Výsledky 6. kola - žiaci

Papradno – Horovce 20:1

6. liga muži

1. FK Košeca	8	6	1	1	20:4	19
2. H. Poruba	8	5	1	2	27:13	16
3. Streženie	8	4	1	3	21:12	13
4. Papradno	8	4	1	13	12:21	13
5. Tuchyňa	8	3	3	2	15:12	12
6. Bolešov	8	3	3	2	11:11	12
7. Udiča	8	4	0	4	13:15	12
8. Jasenica	8	4	0	4	13:15	12
9. Mikušovce	8	3	2	3	15:12	11
10. K. Podhradie	8	2	3	3	10:15	9
11. Pruské	8	2	2	4	17:19	8
12. Lysá	8	2	2	4	14:21	8
13. D. Mariková	8	2	1	5	9:22	7
14. D. Kočkovce	8	1	2	5	12:17	5

4. liga starší žiaci

1. Jasenica	6	6	0	0	26:5	18
2. Papradno	6	4	1	1	39:11	13
3. Udiča	6	4	0	2	24:15	12
4. Plevník	5	3	0	2	18:5	9
5. D. Mariková	6	3	0	3	27:24	9
6. Domaníža	5	2	1	2	19:10	7
7. Podmanín	6	2	1	3	14:24	7
8. Prečín	6	1	2	3	17:18	5
9. Pružina	6	1	1	4	13:24	4
10. Dohňany	6	0	0	6	3:64	0

6. liga - U19 dorast

1. N. Dubnica	5	4	1	0	23:9	13
2. Brvnište	5	4	0	1	21:6	12
3. Sverepec	5	3	1	1	28:14	10
4. Bolešov	4	3	0	1	16:9	9
5. Jasenica	5	3	0	2	14:11	9
6. Streženie	4	2	1	1	9:7	7
7. Pružina	5	2	0	3	13:10	6
8. D. Kočkovce	5	1	1	3	9:16	4
9. Tuchyňa	5	0	0	5	4:29	0
10. Horovce	5	0	0	5	4:30	0

Tri cenné kovy z olympiády seniorov

Dňa 6. septembra ukázali vybraní členovia Jednoty dôchodcov JDS Papradno, že nepatria do starého železa, pretože sa úspešne zúčastnili olympiády seniorov 2018 v Plevníku-Drienovom a trikrát sa postavili na stupne víťazov. Takmer 250 seniorov súťažilo v 9 disciplínach a všetci zástupcovia Papradna – Emília Balušíková, Alžbeta Balušíková, Jozef Balušík, Irena Harišová (druhá hod lop-tičkou na cieľ), Antónia Hlušková (prvá hod basketbalovou loptou), Alojz Španihel, Antónia Španihelová, Anna Macháčová a Jaroslav Macháč (tretí hod 3,5 kg guľou) predviedli úctyhodné výkony, za ktoré by sa nemuseli hanbiť ani oveľa mladší. Okrem troch pohárov a medailí si z olympiády odnášali pekné spomienky zo stretnutia so svojimi známymi a priateľmi.

Priateľstvá stále udržiavajú

Starí páni TJ Žiar Papradno odohrali už tradične futbalový zápas s TJ Sokol Jankovice z Českej republiky, ktorý sa tento rok konal na domacom ihrisku v Luhoch. Aby sa vzťahy ešte viac utužili, zazneli pred zápasom česká aj slovenská hymna, hráči si priateľsky podali ruky a začalo sa hrať. Po zápase, v ktorom hostia porazili domácich, nasledovali penalty. Medzi odvážlivcami nechýbali ani deti. Snažili sa „prestrelit“ nášho brankára a párkrát sa im to aj podarilo. Po skončení sa všetci presunuli na Kolibu, kde ich čakalo pohostenie a nechýbalo ani privítanie a vystúpenie niektorých členov FSK Podžiaran. Zábava pokračovala až do neskorých nočných hodín. A ako každý rok ani tento nechýbalo lúčenie na stokrát. Poďakovanie patrí všetkým zúčastneným, ale hlavne organizátorovi Jánovi Macošincovi, ktorý toto podujatie každý rok pripravuje. V auguste mali diváci na futbalovom ihrisku v Brvništi možnosť vidieť zápas, ktorého aktérmi boli starí páni z Papradna, Brvnišťa a ich priatelia zo Žiliny.

(dm)

Zatúlali sa aj k nám

Príroda s krásnymi zákutiami, ľudová architektúra, folklór, tradície a rozvinutý agroturizmus prilákali do našej dediny počas letnej sezóny nejedného cyklistu či turistu. Tento nádherný kút Slovenska navštívili aj zástupkyne mesta Považská Bystrica a moderátori relácie Cyklopotulky, aby divákovi priblížili krásy Papradnianskej doliny. Záznam vysielali počas niekoľkých dní stanice RTVS Dvojka a česká televízia ČT Šport. Máme sa čím popýšiť – slinkom zaliatej dolina, lúky a na nich pasúce sa ovečky, Koliba, Najkrajší chotár roka 2016, Javorníky a z nich výhľad na slovenskú aj moravskú stranu. Každý si tu nájde to svoje. Záznam relácie nájdete v archíve RTVS - Cyklopotulky, 14.07.2018.

<http://www.rtvs.sk/televizia/archiv/13287/161529#324!>(dm)

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing. Věra Lališová, e-mail: viera.lalisova@csspapradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, Mgr. Petra Mikytová, Mgr. Margita Bulíková. e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povoľené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.